

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ea însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „SOLIDARITATEA” sunt:

Agricola (Ecica), Agricola (Hunedoara), Agricola (Lugoș), Agricola (Sebeșul-săseșc), Albina, Ancora, Ardeleana, Arieșana, Armonia, Auraria, Aurora (Baia-mare), Avrigeana, Bănățana, Banca Poporală (Caransebeș), Banca Poporală (Dej), Banca Poporală, Arpașul-inf.) Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Boșșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de păstrare (Mercurea), Cassa de păstrare, (reuniune) (Săliște), Câmpiana, Cârțișoreană, Chiorana, Chiseteiana, Coăreana, Coădrul (Buteni), Codru (Lupșa), Comuna, Concordia (T.-Uzdin), Concordia (Gheria), Cordiana, Coroana (Bistrița), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dunăreana, Economia (Cohalm), Economul, Făgețana, Frăția, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănițerul, Hașegana, Însoțire de credit (Veștem), Institut de credit (Mehadia), Institut de credit (Gavoșdia), Isvorul, (Sângiorgiu), Isvorul (Sebeșul-inf.), Isvorul (Ighiu), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Lucațărul, Lumina, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana (Corniareva), Murășiana, Murășanul, Maramurășana, Nădlăcana, Negoiul, Noiana, Olteana, Oraviciană, Orientul, Patria, Piatra, Plugarul (Săcădate), Poporul (Lugoș), Poporul (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reun. de impr. și păstrare (Iva-mare), Rîureana (Cap.-Mănăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana (Caransebeș), Sebeșana (Sebeșul săseșc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Sylvania, Someșana, Speranța (Hosman), Steaua, Șercăiana, Șoimul (Uioara), Șoimul (Vașcău), Trărnăveana, Timișana, Tibleșana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul (Sânmartin), Vulturul (Tășnad), Zărândeana, Zlăgnea, Zorile.

Abonamentul:

pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—

Redactor responsabil:

VASILE VLAICU.

Taxa pentru inserțiuni:

de spațiul unui cm² câte 15 fileri.

Muncitorii noștri industriali.

Răsboiul mondial a scos la suprafață multe scăderi și lipsuri ale organizației noastre naționale-politice, religioase-culturale și economice-industriale. Mai înainte unii dintre conducătorii noștri, obicinuiți a judecă lucrurile în mod mai superficial, treceau ușor cu vederea anumite scăderi și cercau să-și împace gândul într-o resignare exprimată în formula de filozofie bătrânească și neputincioasă: *Toate sunt bune, cum sunt...*

Crâncenul răsboiu de acum însă a deschis ochii tuturor și i-a făcut să înțeleagă clar întrebările din trecut, din cari isvoresc stările nemulțămitoare de astăzi ale poporului nostru.

Astfel răposatul mitropolit Ioan Mețianu, care în lunga și variata carieră de notar, preot, protopop, episcop și mitropolit a avut nenumărate prilejuri de a îndemna poporul și de a contribui la înaintarea lui pe toate terenele de manifestare a vieții naționale, făcea — de sigur cu multă amărăciune — în circulara sa din 1 Septembrie 1915, Nr 9101 prez. următoarele constatări dureroase: «... numai când am aflat, cât de puțini dintre ai noștri mai au și ceva meserie, pe când între ostașii celorlalți compatrioți se găsesc însutit mai mulți meseriași, *toți reținuți la lucrarea meseriei lor și prin urmare scutiți de a lupta cu arma*, numai atunci am văzut, *cât de înapoiați suntem noi față de ceilalți compatrioți ai noștri*»...

Este adevărat, că pentru această penibilă înapoiere culturală și economică nu se pot

aduce învinuiri prea grele nici poporului nostru, nici conducătorilor lui de pe vremuri. Căci în măsură preponderantă vina o poartă împrejurările vitrege, create poporului prin indolența și lipsa de bunăvoință a celorce l-au stăpânit veacuri de-arândul, obicinuindu-se a-l considera numai ca o masă neglijabilă, vrednică de atențiune numai ca izvor nesecat al contribuțiilor și impozitelor sau cum se zicea în vechime — ca «*vivum aerarium*».

Năzuința poporului nostru de a îmbrățișa meseriile, este destul de veche. Dar tot atât de vechi erau și piedecile neînălăturabile, de cari se izbia și se sfărâma această năzuință, căci organizarea privilegiaților în bresle avea la bază cel mai pronunțat exclusivism de rasă. De aceea erau cu totul sporadice cazurile, când fiul vreunui iobag român din Ardeal se putea furișă să învețe vre-o meserie. Și chiar dacă reușia să iasă măestru învățat, cum prindeau de veste conducătorii breslei respective, aveau mijloace de a-l împiedeca întru exercitarea liberă a meseriei sale. Dela un timp stăpânitori mai luminați și milostivi, cum erau Maria Terezia și Iosif II. au început a înțelege nedreptatea, ce li se făcea Românilor prin astfel de opreliști și au dat în repețite rânduri, ordin categoric de a se admite și ei la învățarea meseriilor și de a nu fi excluși din diferite bresle. Prin aceasta nu s'a putut însă curmă repede nedreptatea din trecut. Decenii dearândul satrapii provinciali s'au știut împotrivi dispozițiilor prea înalte și au găsit mijloace spre a continua în dragă voie exclusivismul lor tradițional.

Despre aceasta ne convingem și dintr'o rezoluție a cancelariei de curte din Viena, care la 18 Aprilie 1820 desaproba în termeni categorici procedura magistratului sibiian, motivând după cum urmează: «Fiindcă *nu numai dreptății cei firești, ci și legilor omenești se împotrivesc a opri pe Români să nu învețe la meșteșuguri* și așa prin aceea a li se închide calea povățuitoare la procopsirea cea de lipsă, *Magistratului Sibiului să i se înștiințeze prea înalta neplăcere*, că a îndrăznit a opri pe Români dela primirea în țehuri și prin aceea a le pune piedecă în pășirea cătră procopsire, din care temei nu numai în cetatea Sibiului, ci prin toate scaunele și districturile nației săsești pe calea crăescului gubernium a se publică lui se poruncește, ca țehurile meșterilor și pe pruncii cei românești să-i primească la sine și arătându-și hărnicia sa, să-i facă și ghezeli (meșteri leghini). Mai încolo dupăce vor împlini și vor face îndestul sunetul articolelor celor de țehuri, să-i facă și maistări și dimpreună cu dânși a-i împreună, mai încolo spre a se putea duce în împlinire această orânduială, ca una care este întemeiată în dreptatea cea firească, să se poruncească comesului nației săsești, ca deosebită purtare de grijă și priveghere să aibă»...

Bunăvoința și dreptatea din care a isvorât această rezoluție prea înaltă, nu a putut să aducă roadele așteptate, deoarece factorul, căruia i se încredințase «deosebita purtare de grijă și priveghere» — fiind el însuși exponent al privilegiatilor — înclina în mod firesc spre părtinirea acestora și nu avea deplină înțelegere pentru doleanțele celor împiedecați în desvoltarea lor de diferite opreliști.

Astfel lucrurile s'au continuat în aceeași ogașe a nedreptăților învechite până după anul 1848.

Dacă anul 1848 a adus emanciparea țărănimii, anul 1851 avea să aducă desrobirea comerțului și a meseriilor. Prin patentă împărțită din 25 Noembrie 1851 s'au redus privilegiile breslelor și s'a enunțat că «*la ori-ce fel de comerț și industrie trebuie să se valideze principiul liberei concurențe*». Astfel breslelor li s'a luat dreptul de a protesta, când vre-unui cetățean, care întrunește condițiile legale, i se dă concesiune pentru exercitarea vre-unei meserii. Mai târziu s'a elaborat din partea guvernului ardelean o instrucțiune, prin care se regulează «referințele comerciale și industriale» din Ardeal.

Șaguna, comunicând credincioșilor săi punctele mai însemnate ale acestei instrucțiuni, îndrumă preoții și protopopii a vorbi poporului «în tot locul și la toate prilejurile» despre

«binecuvântatele foloase ce aduc meșteșugurile și neguțătoria, descriindu-le acelea cu colori vii, cu colori vii și străbătătoare»... De încheiere îndeamnă și dânsul «ca un părinte adevărat» pe credincioșii săi, să îmbrățișeze cât mai curând și cât mai mulți meseriile: «*la meșteșuguri, turmă iubită! la meșteșuguri!* pentru că fiind tu număroasă, poți forma din fiii tăi oameni învățați, cari să-ți apere interesele, *meșteșugari, cari să-ți înmulțească și susțină economia națională*, soldați buni, adevărați cari să-și verse sângele pentru patrie și împărat, și totuș să rămână destui și pentru lucrarea pământului», căci «numai așa făcând vei putea nădăjdui și aștepta revărsarea unor zile mai plăcute, mai vesele și mai senine, în care va străluci și asupra-ți de mult ascunsul soare al fericirii și încălzindu-te cu binecuvântătoarele sale raze, îți va desgheța inima cea de mult amortită și înghețată și numai chiar lucrând așa, îți vei putea croi și asigura atât viitorul tău, cât și al următorilor tăi» (circulara nr. 445/1855).

Aceste îndemnuri frumoase și stăruitoare nu au rămas fără rezultat. Fiii foștilor iobagi români au început în multe părți a învăța meserii și a se deprinde cu comerțul. În câteva centre s'au organizat chiar în reuniuni și societăți menite a le apăra interesele și a le da îndrumările culturale de lipsă. Dar ca niște începători cu pregătire modestă și cu mijloace materiale idem numai în cazuri puține au fost în stare să ia lupta cu puternica concurență străină, sprijinită nu numai de marii capitaliști, ci și de numeroase și considerabile subvențiuni din partea statului. Din cauza lipsei de capital suficient, de energie, de inițiativă înțelegătoare nu s'a putut desvoltă la noi până acum o industrie proprie, națională în stil mai mare, cu menirea de a concentra mulțimea muncitorilor noștri industriali și de a face, ca profitul din munca lor să fructifice în favorul poporului nostru, iar nu numai spre folosul material exclusiv al întreprinderilor străine!

Ce element prețios constituie muncitorimea industrială română pentru toate întreprinderile din ținuturile noastre, putem afla chiar din mărturisirea străinilor, cari nu se sfiesc a prețui după cuviință valoarea muncitorilor români aplicați la industria mare.

Precum în vechime domniile feudale erau mai bucuroși să aibă pe moșiile lor iobagi români, fiindcă aceștia erau mai ascultători și mai cuviințioși decât tovarășii lor de altă naționalitate, — tot astfel întreprinzătorii industriali din timpul de față sunt mai mulțumiți cu muncitorii români, fiindcă aceștia sunt mai harnici, mai devotați și mai puțin pretențioși

decât cei de altă naționalitate. «Muncitorul român — scrie August Jekelius — este extraordinar de nepretențios și prin urmare foarte ușor de împăcat; el locuște totdeauna între conaționali săi, cari de obicei nu o duc mai bine decât el. Dar el mai este și iubitor de pace și se supune necondiționat disciplinei de fabrică.... Dintre toți muncitorii din fabrici ei sunt cei mai vrednici de încredere și formează pentru industria mare un sprijin indispensabil» (A. Jekelius: «Die Bevölkerungs- und Berufsstatistik des ehemaligen Königsbodens» în «Siebenb.-Deutsches-Tageblatt» din 1907 nr. 10105).

Crearea unor așezăminte industriale românești, cari să poată aplica în serviciul lor măcar o parte a acestor muncitori valoroși, va trebui să fie, după încheierea războiului, una dintre problemele de căpetenie ale vieții noastre economice.

Impozitul de avere.

Întrebarea, cum să se acopere uriașele sarcini de războiu ale singuraticelor state beligerante, astăzi este la ordinea zilei. Ceeace înainte cu unul sau cu doi ani nimenea nu cuteză a discuta, astăzi se discută de toată lumea. Azi nu mai e pentru nimenea secret, că pentru acoperirea sarcinilor de războiu, cetățenii vor trebui să-și deie din greu tributul lor de avere. Cu ideea aceasta lumea începe a se împăca.

Cel dintâi în monarhia noastră, care a enunțat din loc de răspundere necesitatea inexorabilă a participării averilor private la acoperirea sarcinilor de războiu, a fost Dr. Spitzmüller, ministrul de finanțe în cabinetul Clam-Martinitz. El a spus-o limpede, că, dacă e vorba să se facă o operație radicală în finanțele statului, va trebui să se pună un impozit special și extraordinar pe averile singuraticilor, din care să se replătească, dacă nu în total, în tot cazul în cea mai mare parte, sarcinile enorme ale războiului actual. După Spitzmüller au abordat și alții această chestiune importantă, așa, că azi a ajuns a fi una dintre chestiunile cele mai ardente, care preocupă lumea și care se discută aproape în toate parlamentele.

Două sunt modalitățile, după care se proiectează acoperirea sarcinilor de războiu. Unii propun introducerea unui impozit mai mare de venit, care să dureze vreme mai îndelungată, și

din care sarcinile să se plătească succesiv. Alții, din contră, sunt de părere să se urmeze o procedură radicală și să se introducă un impozit extraordinar și unic de avere, prin care dintr'o lovitură să se acopere sarcinile de războiu ale statului, dacă nu preste tot, în tot cazul în partea covârșitoare a lor. Cu alte cuvinte fiecare cetățean cu avere să cedeze odată pentru totdeauna o parte din averea sa pentru acoperirea sarcinilor de războiu. Se pare, că procedura din urmă are mai mulți aderenți. Sentimentul general este, că decât o boală cronică, mai bine o operație radicală și lumea să scape de greutate.

Ceeace agită pe cei mai mulți, este întrebarea, cu ce parte din avere și după ce chei vor avea să participe singuraticii cetățeni la acoperirea sarcinilor publice?

Natural, azi cu greu se poate răspunde la aceste întrebări. Cvota de avere, ce se va aplica ca impozit, depinde pe deoparte de sarcinile de războiu, cari numai după încheierea păcii se vor putea fixa definitiv, pe de altă parte, de la averea națională a singuraticelor state. Tot ce se poate însă spune de pe acuma este, că sistemul participării averilor la acoperirea sarcinilor de războiu se va baza pe progresivitate. Măsura în care vor participa cetățenii la suportarea sarcinilor de războiu, nu se va mai putea stabili în favorul unor clase și în detrimentul altora. Nu va mai putea fi vorba, ca muncitorimea să fie mai apăsată decât patronii, ori ca cei cu averi imobile să fie mai ușurați și mai privilegiați decât cei cu averi mobile. Cu cât cineva va avea o avere mai mare, fie mobilă, fie imobilă, cu atât va trebui să plătească mai mult, nu numai în proporție cu averea sa, dar și după o cheie progresivă. Dacă pentru cel cu avere de 50,000 se va stabili să zicem un impozit de 20%, de sigur, că pentru un milionar stăpân pe 4 sau 5 milioane avere, impozitul nu va putea fi tot numai a 5-a parte din averea sa, ci mai mult. Sistemul progresiv în măsurarea sarcinilor publice, pentru care s'au luptat atâtea generații, de sigur va trebui să se aplice pe scara cea mai largă la impozitul de avere.

În sfârșit un lucru iarăși e cert. Nimenea nu va mai putea tăinuși averea de care dispune, cum s'a întâmplat aceasta atât de adeseori în trecut. Se vor lua astfel de măsuri legale, încât avutul fiecăruia se va eruă până la cel din urmă filer.

În chipul aceste sarcinile de războiu vor fi desigur acoperite în forma, care, pentru împrejurările date, va fi cea mai corăspunzătoare, ceea ce, așa va fi și bine, pentru că, cum am zis mai sus, și cum se repetă la atâtea ocazii, decât o boală cronică, mai bine o operație radicală, care să ușureze statele de enormele datorii cauzate de războiul actual și să le aducă în situația a-și întocmi budgeturi suportabile, așa că activitatea economică din viitor să nu se îndeplinească exclusiv numai pentru plățirea de impozite.

Restrângerea circulației imobiliilor.

Drept întregire a textului ordonanței, privitoare la circulația imobiliilor, publicată în numărul nostru trecut, lăsăm să urmeze în cele următoare dispozițiile principale luate de guvern în ce privește executarea ordonanței Nr. 4000/1917 M. E.

În sensul §-ului 1 a ordonanței de executare, emisă de ministrul agriculturii și al justiției, sub Nr. 446/20/1917 F. M. cererea pentru aprobarea vânzării de imobiliil trebuie înaintată expoziturilor ministeriale competente sau organelor, ce se vor designa ulterior din partea guvernului.

Contractul încheiat se poate trimite la locul competent, cu o copie simplă, cu sau fără cerere. Se pot predă documentele și primăriei comunale (magistratului orășenesc), care este datoare a le transpune, fără amânare expoziturii ministeriale.

Dacă se tractează de înstrăinarea unor imobile, și afară de învoirea autorităților, iar actele necesare pentru întabulare sunt toate în ordine, atunci cererea, instruată în regulă, se poate înainta și la oficiul cărții funduare, care după înregistrarea ei o transmite organului chemat a-și da învoirea la vânzare. (§ 2.)

Autoritatea chemată a aproba sau a denega vânzarea nu este obligată a cerceta dreptul de dispoziție al contractanților; este însă datoare, a cerceta, ținând seamă de toate împrejurările, ce-i sunt cunoscute, oare vânzarea, închirierea sau arândarea nu atinge cumva interese obștești? Spre scopul acesta poate cere informații din oficiu, sau în cazuri mai importante poate țineă pertractare.

Învoirea (aprobarea) autorităților se poate denega numai, dacă după convingerea organului chemat a decide cauza, înstrăinarea, închirierea sau arândarea inobilului este contrară interesului public.

Astfel de cazuri pot fi în special următoarele:

1. dacă aprobarea ar duce la acumularea imobiliilor în o singură mână ori n'ar contribui la îmbunătățirea relațiilor de proprietate (a distribuirii lor) din acel ținut.

2. dacă imobiliile ar ajunge dela un plugar în mână unuia, care nu cultivă însuși pământul.

3. dacă pământul cultivabil ar ajunge în mâna unuia, dela care nu se poate spera cultivarea rațională a pământului și potențarea producțiunii.

4. dacă sunt presemne, că imobiliile se acuiră numai cu scop de speculațiune, pentru a le vinde mai departe cu preț urcat. (§ 5.)

Dacă autoritatea competentă și-a dat învoirea la vânzare, arândare ori închiriere, atunci în cazurile, în cari, conform ordonanței ministrului agriculturii, este admis recursul din interes public, se înștiințează despre aceasta fișcalul comitatens, și inspectorul agricol și dacă se tractează de păduri și inspectorul silvanal, cari sunt în drept a înainta în timp de 15 zile recurs din interes public.

Dacă se deneagă aprobarea atacerei de drept, atunci organul competent înștiințează despre aceasta fără amânare pe contractanți, cari în timp de 30 de zile pot înainta recurs la ministrul agriculturii. (§ 8.)

Dacă nu se înaintează recurs în contra hotărârii denegătoare și aceasta să ridică la valoare de drept, atunci documentele se clauzulează corăspunzător din partea expoziturii ministeriale și se remit petentului resp. oficiului cărților funduare. Intrucât imobiliile sunt potrivite pentru a fi acvitate în sensul § 5 al ordonanței Nr. 4000/1917 M. E. (publică în Nr. nostru trecut), atunci autoritatea competentă prezintă actele mai întâiu ministrului agriculturii, însoțite de un raport amănunțit și motivat.

În caz de licitație, ridicată la valoare, autoritatea cărților funduare este obligată a transpune actele de licitațiune, de urgență, la expozitura ministerială sau la organul competent a-și da învoirea.

Înainte de sosirea răspunsului dela acest organ, cumpărătorul dela licitație nu poate fi provăzut cu atestat de cumpărare.

În caz de neaprobare a vânzării autoritatea cărților funduare declară licitațiunea ca nesuceasă.

La o nouă licitațiune, persoana, care la licitațiunea anterioară a cumpărat realitățile, dar a căreia cumpărare n'a fost aprobată de autorități, nu mai poate lua parte ca licitant, nici în numele său propriu, nici în numele altuia.

* * *

Dispozițiile luate de guvern cu privire la circulația imobiliilor, publicate în numărul nostru trecut și prezent, sunt proprii a provoca adânci nemulțămiri și amărăciune în sinul populațiunii, pe care le privesc mai de aproape și care cu drept cuvânt va vedea în ele o pedeapsă nemeritată. Sunt măsuri retrograde, căci restrâng pe cetățeni în drepturile lor cele mai elementare, de libera dispoziție asupra agoniseli și averii lor. Consecuențele economice ale acestor măsuri excepționale, combătute de altcui cu argumente puternice, chiar și de unele cercuri maghiare marcante, cum vom avea ocazie a arăta în Nr. nostru viitor, azi încă nu pot fi prevăzute în întregime. Cele mai imediate însă, de sigur, vor fi încetarea ori-cărei circulații a imobiliilor în ținuturile asupra cărora are valoare ordonanța și devalvarea, reducerea însemnată a prețului imobiliilor.

Un program social economic pentru viitor.

— Spicuri din un discurs parlamentar. —

(Fine).

Afacerile industriale.

Puterea de stat — nu atât acum, cât mai mult după războiu — trebuie să-și asigure în afacerile industriale o influință cu mult mai mare, ca înainte de războiu. Or, aceasta se va face nu numai la noi, ci pretutindenea. Restabilirea pagubelor, cauzate de războiu, trebuie făcută după planuri mari, a căror executare nu poate fi lăsată în grija întreprinderilor particulare. Din acest motiv, după războiu, nu va mai fi justificat a ne înspăimânta de ideea cartelelor. În ziua de azi cartelele sunt factori necesari pentru regularea vieții economice moderne. Fără de ele nu se poate închipui o dezvoltare pe teren industrial. Cartelele trebuie deci luate sub ocrotirea statului, cari să le supravegheze și controleze cel puțin pe timpul de tranziție, asigurându-și o influință mai mare sau mai mică, amăsurat naturii singuraticelor industrii. Numai astfel se va putea merge mână 'n mână cu Austria și Germania pe terenul industrial. Veniturile cartelelor, ce vor trece peste veniturile regulate, au a se cedă statului, prin ceace se vor acoperi, în parte, cheltuelile de războiu.

Regularea afacerilor de asigurări.

Tendința ca statul să-și ia partea sa din toate câștigurile mari ale întreprinderilor, trebuie să îndemne pe cei competenți a se gândi și la regularea afacerilor de asigurări prin puterea de stat. În ministeriul de finanțe s'au și executat lucrările prealabile pentru regularea acestei chestiuni. Sub guvernul anterior s'a intenționat, ca în toamna s'au iarna aceasta să se prezinte chiar și un proiect de lege referitor la reformarea afacerilor societăților de asigurare. Nu se intenționează introducerea monopolului de stat, care pentru împrejurările noastre nu ar fi potrivit și nu s'ar putea realiza. Se intenționează însă acumularea societăților de asigurare în o organizație, cartel, sub supravegherea statului. Supra veniturile, în parte considerabilă, ar fi trebuit cedate statului. Cu o cale s'ar fi regulat și chestiunea societăților de asigurare străine. Prin intervenția puterii de stat, societățile de asigurare ar cruță multe cheltueli de concurență și s'ar da prilej, ca încetul cu încetul, să se introducă asigurarea obligătoare pe întreaga linie. Participarea statului la câștig ar contribui — la început mai puțin, mai târziu mai mult — la augmentarea veniturilor erariale.

Chestiunea muncitorilor.

Regularea chestiunii muncitorilor aparține chestiunilor, cari nu mai pot fi amânate. Baza de regulare trebuie să fie libertatea de organizare. Organizațiile muncitorilor însă nu vor putea fi în contrast cu ideea de stat național, nu vor putea forma stat în stat și nici nu vor putea fi suprapuse puterii statului.

Intre interesele muncitorilor și patronilor are să fie armonie. Contrastele trebuiesc eliminate. Fericirea muncitorilor depinde de prosperitatea întreprinderilor, cari, la rândul lor, atârnă de atitudinea muncitorilor. Dacă muncitorimea va înțelege aceasta, tendințele și scopurile ei se vor realiza.

În interesul muncitorimei va fi, ca câtă vreme vieța economică nu e consolidată și valoarea ba-

nilor nu e restabilită, să-și primească remunerațiile în mare parte în naturalii. Altcum luptele pentru salare vor continua și frecările nu vor încetă.

Chestiunea funcționarilor.

Impărțirea cu produse și materii în natură e singura modalitate pentru rezolvarea chestiunii funcționarilor. În privința aceasta să se facă, ce se poate, și sub durata războiului. Mai mult însă se va ajunge după stabilirea păcii. Atunci va trebui să se pună bază unei organizațiuni speciale spre acest scop, după puțină pe baze autonome. Pregătirile pentru o astfel de organizație trebuiesc să se facă deja de pe acum.

Chestiunea agricolă.

Agricultura rămâne baia de aur pentru Ungaria și industria, care se poate desvoltă mai mult, e industria agricolă. Se susține, că clima noastră nu e prielnică unei dezvoltări intensive a agriculturii. În fapt dezvoltarea intensivă a agriculturii depinde de mijloace tehnice, iar sub acest raport totul e cu puțință. E adevărat, că pe lângă clima noastră, sistemul german nu se poate aplica la dezvoltarea intensivă a agriculturii. Prin o transformare și adaptare a acestui sistem însă se poate ajunge la rezultat.

Pedecile pentru o dezvoltare intensivă a agriculturii sunt cu deosebire două. Una constă în faptul, că proprietățile mari dispun de mai mult pământ, decât capitalul circulant necesar. A doua pedică are a se căuta în lipsa de specialiști agricoli, și în împrejurarea, că marii proprietari nu-și conduc înșiși economiile. Căci câtă vreme economia nu e condusă de proprietar și acesta nu e și întreprinzător, — nu poate fi vorba de economie intensivă.

Repartizarea proprietății de pământ.

Distribuirea corespunșătoare a proprietății de pământ va înlesni dezvoltarea intensivă a agriculturii și augmentarea producției. Programul guvernului relativ la acest obiect se poate accepta. Cele trei puncte în care se reasumează acest program și anume: pământul să rămână în mâna cetățenilor, să nu ajungă la străini; să fie corăspunzător repartizat și — în fine — să se rezerveze teritorii disponibile — sunt bine fixate. Dar guvernul zice, că întru cât proprietățile comunale și cele ale trădătorilor de patrie nu vor fi suficiente pentru scopurile de colonizare și parcelare, atunci trebuie să se apeleze la expropriare. Această procedură ar fi o violare a dreptului sfânt de proprietate. La mijlocul acesta se poate apela numai ca ultima ratio. Pentru scopurile repartizării proprietății de pământ și în deosebi pentru scopurile de colonizare și parcelare se pot găsi căi și mijloace cu mult mai practice, decât expropriarea. Un astfel de mijloc ar fi:

Impozitul unic de avere,

care trebuie introdus în scopul replătirii marilor sarcini de războiu și care pentru proprietățile mari de pământ se va putea pretinde în cedarea unei părți din proprietate. Astfel de ex. la moșiile de peste 2000 de jugăre s'ar putea enunța obligătoare, că cvota impozitului unic de avere să se achite prin cedarea unei părți de proprietate. La proprietățile peste 500 de jugăre, acest obligămant ar putea fi numai facultativ. Proprietarului i-ar sta în liberă voie să plătească impozitul în bani sau pământ.

Natural, impozitul unic de avere s'ar face și pe celelalte averi, pe averile mobile. Special vor trebui încărcate cu impozit mai mare averile acumulate în cursul războiului. Deosebire între averile dinainte de

războiu și cele produse din câștig de războiu trebuie să se facă. Aceasta se va putea ajunge numai prin introducerea impozitului unic de avere. Căci dacă se introduce impozitul de venit, acesta cuprinde în sine atât venitul averilor vechi, cât și a celor de războiu. Impozitul de avere, introdus anul trecut, s'a făcut numai cu scopul, ca să fie o bază la impozitul mare și unic de avere, ce trebuie să urmeze. Din datele adunate se vor putea eruă averile vechi și noue, cum și averile mobile. Iar dacă ici și colo aceasta nu ar fi cu puțință, vor trebui luate noue măsuri legale în acest scop. De altfel nu e eschis că cu privire la acest obiect să se decreteze proceduri internaționale, dat fiind, că fiecare stat va trebui să introducă impozitul mare și unic de avere.

În sfârșit, la impozitul unic de avere va trebui să se acorde oarecare considerare averilor plasate în împrumuturi de războiu. Și acestea au să fie supuse la acest impozit, dar în un grad ceva mai redus. Să fie o recompensă pentru cei ce au contribuit la subscrierea acestor împrumuturi. Din acest motiv la ultimele fasiuni pentru impozitul de avere, obligațiunile împrumuturilor de războiu au fost arătate separat.

Relațiile financiare și economice după războiu.

Abundența de bani va continua, iar lipsa de mărfuri va fi generală. Problema cea mai însemnată va fi reducerea abundenței de bani și ajungerea unui echilibru între mărfuri și mijloacele de plată. O altă politică financiară se va inaugura și o altă politică pentru băncile de emisiune. Problema de căpetenie va fi restabilirea echilibrului între producțiune și consumațiune. Statul va fi nevoit să-și extindă sfera de influință special ce privește producțiunea și regularea importului și exportului. Războiul economic între state e eschis. Relațiile economice dintre state nu se vor stabili, ca în trecut, prin tractate comerciale, ci se vor baza pe sistemul compensațiunilor.

Comisie pentru îmbrăcăminte.

Pe lângă nenumăratele centrale și comisii, înființate dela începutul războiului, pentru prevederea trebuințelor populațiunii referitor la *nutremânt*, s'a înființat acum și o comisie, care să îngrijească de o mai bună repartizare a diferitelor *articole de îmbrăcăminte*.

Monitorul oficial publică o ordonanță a ministeriului sub Nr. 3966/1917 M. E. cu privire la instituirea acestei comisii pentru îmbrăcăminte a populațiunii.

Problema acestei comisii este de a se ocupa de toate chestiunile referitoare la *asortarea corăspunzătoare a populațiunii* din țările coroanei ungare cu *articole de îmbrăcăminte*, anume cu chestiunile referitoare la cumpărarea și prelucrarea articolelor de îmbrăcăminte, cum și de regularea producțiunii industriale, de pertractările după specialități referitoare la distribuirea, întrebuintarea și regularea prețului materiilor și mărfurilor, a-și da părerea și a purta de grije de problemele, ce stau în legătură cu aprovizionarea menționată conform ordonanței de față și instrucțiunilor ministrului de comerț. Referitor

la constituirea comisiei dispune ministrul de comerț.

Pe lângă această comisie se vor constitui comisii de specialitate deosebite: a) pentru materii din lână de oaie, straie și covoară; b) pentru materii de bumbac, cânepă, in și hârtie, cum și pentru articole pregătite din aceste materii; c) pentru vestminte de bărbați și copii, nouă și uzate; d) pentru vestminte de femei și fete, nouă și uzate; e) pentru mărfuri împletite și croșetate; f) pentru articole de încălțăminte.

Comisia pentru îmbrăcăminte a populațiunii constă din membrii prezidiului și ai consiliului prezidial, din esmișii ministrului ungar pe care îl privește, ai banului Croației și ai ministrului u. și r. de războiu, cum și din persoane chemate de către ministrul de comerț din mijlocul cercurilor producătorilor, comercianților și consumenților. Membri ai comisiei sunt, mai departe, prezidenții singuraticelor comisii de specialitate. Prezidiul și consiliul prezidial îl numește ministrul de comerț, de asemenea, pe baza proiectului făcut de prezidentul comisiei pentru îmbrăcăminte a populațiunii, numește prezidenții, viceprezidenții și membrii comisiilor de specialitate. Numărul acestor membri poate fi la fiecare comisie cel mult de 20. La ședințele comisiilor de specialitate pot lua parte și trimișii comisiei pentru îmbrăcăminte a populațiunii cum și ai autorităților și organizațiilor designate de ministrul de comerț. Situația acestor membri este o situație de onoare. Ei declară înaintea ministrului de comerț, că vor proceda fără părtinire și conștient în toate afacerile ce li se vor încredința și că vor ține secret împrejurările de afaceri ale partidelor ce li se vor face cunoscute. De altfel organizația și procedura comisiei și a comisiilor de specialitate se va reguła prin ordinea de afaceri, ce o stabilește ministrul de comerț. Spesele acestor corporațiuni se vor acoperi din ajutoare și taxe, pe cari comisia pentru îmbrăcăminte a populațiunii le poate compută cu încuviințarea ministrului de comerț.

Ministrul de comerț ordonă în interesul activității cu succes a comisiei, ca toate întreprinderile firmele și persoanele, cari se ocupă cu restabilirea, prelucrarea sau vinderea semifabricatelor și mărfurilor gata, cari sunt proprii pentru scopuri de îmbrăcăminte, sau au primit pentru transport astfel de articole, ori țin în păstrare de aceste pentru alții sau într-o cantitate, care întrece trebuințele sale proprii, — să anunțe comisiei toate proviziile. Ministrul de comerț poate plenipotenția comisia să controleze administrația, afacerile, magazinele și localurile celor obligați să anunțe și prin plenipotenția cu legitimații corăspunzătoare, a cercetă cărțile de afaceri și corespondența de afaceri. Cei obligați să anunțe, au de da comisiei toate deslușirile de lipsă și dispozițiile ei de controlă a le observă cu strictetă. Dacă s'ar refuză prezentarea datelor, comisia și-le poate pro-

cură din oficiu, pe calea autorităților, și pe spesele partidei.

Ministrul de comerț poate, mai departe, lua și alte măsuri legale pentru asigurarea aprovizionării populației cu articole de îmbrăcăminte și anume a ordonă, că atât materii și articole nouă de îmbrăcăminte cât și de cele uzate să fie puse *sub sechestru* la proprietarii sau îngrijitorii lor, ori ca proprietarii astor fel de materii sau articole nouă ori uzate să predece aceste provizii ori o parte a acestora, respective singuratică bucăți la anumite autorități sau corporațiuni. Comisia poate să reclame și cooperarea centralelor.

Dacă s'a ordonat predarea obiectelor, ea trebuie să se facă cu prețul maximal al materiilor sau mărfurilor, dacă acesta e stabilit oficios și partidele neînvoindu-se cu un preț mai redus. În lipsa unui astfel de preț maximal și dacă partidele nu se pot învoi între ele, prețul de primire se stabilește definitiv prin o comisiune constatătoare din 2 exmiși ai ministrului de comerț și un reprezentant al comisiei pentru îmbrăcăminte populației. Această comisie decide după ascultarea unui expert designat de ministrul de comerț. La pertractare sunt a se invita și partidele, pe cari le privește afacerea; acestea pot, și ele, să-și aducă câte un expert, care trebuie să fie ascultat de comisie. Prețul de primire trebuie să se hotărească în acelaș mod, cum au să hotărească prețurile normale prin *comisiile pentru examinarea prețurilor*. Proprietarii proviziilor au să predece atunci aceste numai decât, chiar și dacă partidele nu s'au învoit asupra prețului de primire.

Nu se poate ordonă prin forță anunțarea și predarea proviziilor, cari sunt destinate pentru *trebuințele personale* ale proprietarului și ale membrilor familiei acestuia, și nici a singuraticelor mărfuri, cari au fost predate industriașilor de către consumenți pentru a fi confecționate sau reparate.

Cercul de lucrare a comisiei centrale pentru examinarea prețurilor nu se extinde asupra articolelor tratate aici, deoarece pentru acestea, agendele acestei comisii le prevede organizația ce e a se compune prin comisia pentru îmbrăcăminte populației. Cercul de lucrare a comisiilor locale pentru examinarea prețurilor rămâne însă neschimbat și pentru articolele de îmbrăcăminte.

Piele, ce a fost argăsită în oricare mod, după 27 Octomvrie 1917, se poate spedă, în bucăți întregi sau în părți, afară de teritoriul țărilor Coroanei ungare, numai cu certificate de transport.

Violarea sau evitarea vreunei dispoziții ale acestei ordonanțe, dacă ea nu cade sub dispoziția unei pedepse mai grele, se consideră de delict și se pedepsește cu închisoare până la 6 luni și cu pedeapsă în bani până la K 2000. Dacă se poate stabili câștigul obținut, pedeapsa se poate ridica până la *duplul* câștigului. Proviziile, cari formează obiectul delictului sunt a se confiscă. *A 5-a parte a acestui*

preț se dă celui ce a denunțat, iar restul după subtragerea speselor efective, se va adăuga la fondul de ajutorare a invalizilor. Procedura pentru aceste delict cade în cercul de lucrare a organelor administrative, ca judecatorie polițială; pe teritoriul unde funcționează poliția de stat cade în competența acesteia.

Ordonanța a intrat în putere de lege.

CRONICĂ.

Apel către domnii preoți militari. *Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român* a trimis, dela începutul războiului, tuturor domnilor preoți militari, cari i s'au adresat, cărți pentru soldații dela front și din spitale, și le trimite și pe viitor din cărțile populare și din cărțile de rugăciuni, de cari dispune. Cum însă se întâmplă continue schimbări, multe pachete cu cărți ni s'au returnat. Dorind ca pachetele trimise să ajungă întotdeauna la destinație și astfel ostașii noștri să aibă lectură și mângâiere în împrejurările grele, prin care trec, *rugăm pe toți domnii preoți militari de pe toate fronturile și din toate spitalele, să ne fină în curent cu adresa dâșilor, mai bine doară a oficiului preoțesc militar*, arătându-ne, de ce fel și de ce număr de cărți au trebuință. Sibiu, în 30 Octomvrie 1917. Prezidiul Asociațiunii: *Andrieu Bârseanu*.

Pentru fundațiunea ziaristilor. Dl Dr. Aurel Oprea, directorul băncii «Bocșana» din Bocșan-tană a trimis ca donațiune, din partea unui anonim, un los de războiu, în valoare nominală de Cor. 40.— Valoarea de curs e Cor. 52.—. Epitropia exprimă donatorului, pe aceeaș cale, sincere mulțumiri.

Rectificăm aici darea de seamă apărută în Nrul trecut despre contribuiriile băncilor la augmentarea fundațiunii ziaristilor, astfel: La rugarea adresată băncilor române de epitropia fundațiunii pentru ajutorarea ziaristilor români din Ungaria s'au mai făcut următoarele contribuiri:

<i>Transport</i> din Nr. 29 al «Rev. Ec.»	Cor. 3,165.—
«Arieșana», Turda	50.—
	Total Cor. 3,215.—

Publicarea contribuiriilor se va continua.

BIBLIOGRAFIE.

«Anuarul Băncilor Române». Anul XIX. 1918. Redactor: *Constantin Popp*. Editura «Solidarității». Sibiu Tipografia arhidiecezană 1917. Prețul K 5.30 incl. porto.

Cunoscutul șematism al societăților pe acțiuni, al însoțirilor și altor întreprinderi românești a apărut zilele trecute în formatul obicinuit în extensiune de 9 coale tipar.

Coala primă conține pe lângă calendarul pe 1918 (Gregorian și Iulian): Noua tarifa postală (in-

trată în vigoare la 1 Octomvrie 1916), Tarifa pentru telegrame, Nouele tarife de timbre (Scala I, II și III intrate în vigoare la 1 Decemvrie 1916). Chei pentru calcularea intereselor, Competința de timbru a registrelor comerciale și Monetele diferitelor state.

Șematismul propriu zis cuprinde datele obișnuite și bilanțul pe 1916, dela 126 de institute de bani, ca soc. pe acțiuni, 25 de însoțiri și 9 alte întreprinderi. «Banca generală de asigurare din Sibiu», unica noastră bancă de asigurare, precum și «Solidaritatea» cu extras. din statutele ei figurează sub capitole speciale. «Anuarul» mai conține într'un capitol separat «Dividenda băncilor noastre pe 1916 și la sfârșit cele două sumare, unul alfabetic și unul după sedii.

Anuarul pe 1918 are și o inovație: *cheia pentru bilanț*, un mic dicționar anexat la sfârșit după sumare, arătând în ordine alfabetică, expresiunile corespunzătoare celor românești în limbile maghiară și germană. Cu ajutorul acestei chei se pot folosi de Anuar cu bun succes și cercurile interesate maghiare și germane.

Anuarul se poate comanda la «Revista Economică» în Sibiu — Nagyszeben, cu prețul de K 5.30 mil. porto.

Posta redacțiunii.

«Zărândeana», Băița. Ordonanța nu face deosebire între moșii mari și mici. Tratează în general despre înstrăinări, vânzări de imobile, a cărora validitate o face pendentă de aprobarea autorităților. Privilor la întrebarea D-Voastră, dacă dispozițiile ordonanței se referă și la pământurile cumpărate înainte de 1 Noemvrie 1917, asupra cărora însă contractul încă nu s'a făcut — aflați răspuns limpede în § 7 (la pag. 402, alinea 2) partea primă.

Sumarul:

Muncitorii noștri industriali. — Impozitul de avere. — Restrângerea circulației imobilelor. — Un program social economic pentru viitor. — Comisie pentru îmbrăcăminte. — *Cronică*: Apel către domnii preoți militari. Pentru fundațiunea ziaristilor. — *Bibliografie*: «Anuarul Băncilor române». Anul XIX. 1918. *Posta redacțiunii*.

„ȚIBLEȘANA“,

instituit de credit și economii, societate pe acții, Reteag.

Aviz.

Facem cunoscut deponenților noștri, că am decis să reducem etalonul la toate depunerile aflătoare la noi cu 1%.

1—1

Direcțiunea.

Calendarul partidului național român pe anul 1918

va apărea peste 10—15 zile. În acest calendar foarte folositor și foarte bogat, afli zilele și sărbătorile de peste an, mersul vremii, târgurile, clarificări despre poștă. Afli apoi cum stau astăzi țările în războiu, ce schimbări s'au făcut în urma bătăliilor sângeroase. Găsești apoi în «Calendarul partidului» secretul îmbogățirii, sfaturi de cruțare, economie și spirit de câștig. Calendarul e împodobit cu numeroase chipuri din războiu. Mai cuprinde bucăți literare din peana celor mai buni scriitori români. Istoria amănunțită a războiului pe timp de un an, dela Septemvrie 1916 încoace toată o afli în calendarul nostru, apoi știri despre jertfele mari aduse pentru țară. Fiecare Român trebuie să se intereseze de ce se întâmplă în viața noastră națională: «Calendarul partidului» dă îndrumări, de care nu se poate lipsi nici un Român bun și de inimă. Vă dăm deci sfatul să abonați de pe acum Calendarul partidului, care va fi cea mai frumoasă podoabă în casa voastră. Grijiti să nu rămâneți fără el! Cumpărați-l până nu e târziu, trimițând prețul înainte. Revânzătorii și librăriile primesc rabat!

Costă numai 1 coroană și porto 20 fileri (cu trimetere recomandată 40 fileri).

4—4

Comandați-l îndată dela:

Tipografia „CONCORDIA“ Arad, strada Zrinyi 1/a.